

Олесь Бабій.

Воєнна любов



06 10
1921 р.

Випуск V.

ОЛЕСЬ БАБІЙ.

5 +
ВОЄННА ЛЮБОВ

ЖАРТ НА ОДНУ ДНЮ.



ЛЬВІВ, 1921.

ВИДАВНИЦТВО „РУСАЛКА“.

223
друкарні Ставропігійського Інституту
під управлінням Ю. Сидорака.

to add more

ОЛЕСЬ БАБІЙ.

ВОЄННА ЛЮБОВ

ЖАРТ НА ОДНУ ДНЮ.

3094

ПРИСВЯЧУЮ УСУСУСАМ.



ЛЬВІВ, 1921.

ВИДАВНИЦТВО „РУСАЛКА“.

В друкарні Ставропигійського Інститута
під управою Ю. Сидорака.

293

ДІЇВІ ОСОБИ:

Пані Корніцька, молода вдова, літ 32.

Льоля, її дочка, літ 15.

Параска, прислуга.

Старшина.

Іван, чура.

Діється 1919 в Галичині.

Львівська державна
наукова бібліотека

155

ЯВА I.

Кімната умебльована скромно, але гарно. На стінах: Міцкевич, Костюшко. Корніцька сидить в фотелі. Льоля бігає нервово по кімнаті. Від часу до часу чути гарматні вистріли, гук скорострільів, крисів і крики.

Льоля: Ох, Матко Боска, ратуй нас. Ісусе! Що ми зробимо? Мамо, казала я, просила: вгикаймо на захід, бо Українці прийдуть! Ні! Вам забажалось сидіти тут, а тепер от що... Ох, Бзу, Матко Ченстоховска!

Корніцька: Алеж нічо не буде! Чого бігаш, начеб тобі хто хвіст запалив? Чого ти так боїшся Українців, за що їх так ненавидиш? Таж твій батько був Українцем, в тобі пливе...

Льоля: Не правда, у мені пливе чиста блакитна шляхоцька кров. Тиж шляхтянка.

Корніцька: Так, але твій батько був сином шевця.

Льоля: Алеж я твоя доня, я подібна до тебе, мамо!

Корніцька: Ну, ну, ти моя, най буде як кочеш; ти не є дочка Українця; я сама не знаю, чия ти дочка... лиш успокійся!

Льоля: Якже мені успокоїтись? Цеж ідуть Гайдамаки, дич, варвари! Я читала в газеті, що Українці вирізують дівчатам груди. (Стріл.) Ах, мамо! Я умру! Параню!

ЯВА II.

Параска: Що? Га?

Льоля: Правда, Параню, що Українці вирізують груди?

Параска: А якже? Вирізують! Але я Українка. Ха, ха, ха! Слава Богу, я не боюся. Але вашим то виріжуть все, груди і все!

Льоля: Ах, Боже! Ой писали газети, а газети хиба не брешуть.

Корніцька: Е! Якби то все правда, що газети пишуть! От вчора газети писали, що Українці вже розбиті, що розбіглись, що 100 000 взято в полон. А Українців ніколи не було 100.000 і сьогодні вони бють наших, аж куриться.

Льоля: *(до вікна)* Мамо! Наші вже втікають! Ах, який сором, без шапок, кидають зброю до води, а вчора похвалялись, що накриють шапками ворога.

Параска: Ну, накрили ворога шапками, а самі втікають без шапок! Лекше язиком, як шаблюю!

Льоля: Гайдамачко! Не тішся, а то я тебе замельдую в жандармерію!

Параска: Хо, хо, хо! Ідуть! Тепер я не боюся... ідуть наші!

(Стріл.)

Льоля: *(затикає вуха, паде на софу).*

Параска: Слава Богу! Боже! йдуть, ідуть наші, наші! *(вибігає).*

(Чути спів: „Ще не вмерла...“)

Льоля: Мамо! Гайдамаки на вулицях!

Корніцька: Глянь до вікна! Які вони гарні... хлопці, як золото.

Льоля: Що? Українці гарні? Ах, справді... а я думала, що вони всі окривавлені, несуть на піках голови дітей. А як чудно співають! Ох, але я так боюся! Ой, ой, як би я могла, яб всіх

поубивала! Чому я не хлопець? Ой, я умру, бігме умру — з ненависти і з жаху.

Корніцька: Стали спочивати. Українець офіцер іде до нас.

Льоля: Ах, мамо, я боюся. Він мені щось злого зробить.

ЯВА ІІІ.

Старшина: Добрийдень! А, тут і паночка! Я.. чи не мігби я просити занятя.. хочу квартиру...

Льоля: Квартири тут немає.

Старшина: Ну, ну, я бачу, ви схвилювані. Якось то буде — я мушу зайняти вашу кімнату.

Корніцька: Просимо, з приємністю!

Льоля: А ви.. ви мені нічого злого не зробите?

Старшина: Ні! Хиба що доброго.

Льоля: І не будете вирізувати грудей? Тут казали...

Старшина: Ха, ха, ха! Нащо нам груди здались? Армату ними набивати будемо, чи що?

Корніцька: Не дивуйтеся, пане, вона така налякана.. це ще диття..

Старшина: Ага, диття! Знаємо ми таких дітей — смотриків! Цеж наш хліб насущний... Але позвольте, що я представляює: Олекса Босий, ветеран Усусусів! *(подає руку)*.

Корніцька: Ви Усусус? Я чула дещо про них... але не знаю.. Скажіть: хто то є Усусуси?

Старшина: Усусуси, то є дуже файні хлопці; добре пють, mocno бють, а ще міцнійше дівчат люблять.

Корніцька: Господи! Тут таке горе... ви тільки що з бою, завтра може знова бій... а вам жарти в голові. Дивний ви народ!

Старшина: А щож? Я повинен спустити ніс, охкати, плакати? Наш стрілецький девіз: „В бою бий, після бою пий і жий!“ Смерти ми не лякаємося; нерозумно її у вічі заглядали. Знаєте що: Ми під Бучачем танцювали з попівнами дві верстви від боєвої лінії, десять мінут перед наступом. До другої години танцювали, бавились, а о третій годині нас половина була ранених, убитих. Я тоді був ранений і мені перевязувала руку та сама попівна, з якою я перед годиною танцював.

Корніцька: Ах, як мені подобаються такі люде: буйні, відважні, веселі! Йой, я їх над життя люблю.

Льоля: А я також лише таких люблю. Правда, мамо, що такі хлопці найкращі?

Корніцька: Льолю, як тобі не сором!?

ЯВА IV.

Іван: *(приносить валізу)* Пане четар, мельдую послушно, що я прийшов! Пан сотник кличуть вас до „бефелю“. Там чекають на дорозі!

Старшина: Ах! Іди, скажи йому, хай його чорти візьмуть з бефелями! Мені не до бефелів!

Іван: Слухаю.. іду!

Старшина: Ні, ні, Іване, чекай! Зараз іду сам. Вибачте добродійко, але я мушу іти до сотника. Приказ, то приказ. Або військо, або банда. До побачення!

(Виходять оба.)

Корніцька: А бачиш Льолю! Не такий чорт страшний, як його малюють.

Льоля: Ні, він зовсім не страшний! Подумайте! Гайдамака, а які у него чудні уста, очі... Мамо! ті уста!

Корніцька: А леж доню!

Льоля: Ні, ні... Я нічо...

Корніцька: Знаєш, він дійсно симпатичний. Але ти повинна тямити, що ти диття і не смієш втручуватись до розмови, вириватись з нескромними словами.

Льоля: Ні, я не буду, я... я забула, що я диття!

Корніцька: А ти бачила, який у него європейський шик! Рухи у него як.. як у тигра. А головно уста... уста...

Льоля: А леж, мамо! Як вам не сором?

Корніцька: Що, сором? Ну, дійсно не слід мені перед дочкою так щирою бути. Але що я винна, що тут в глухій провінції я не маю нікого, з ким можна би поділитись вражіннями і я змушена лише з тобою. Ах, але я не в силі мовчати! Чаша налита в щерть, мусить розлитися...

Льоля: Чому ви розумієте лише себе...

ЯВА V.

Старшина: Гурра! Який я вдоволений! Ах, пані, подумайте! Я залишаюся у вас на квартирі дві неділі! Резерва! Сказав мені сотник. А може ви невдоволені?

Корніцька: А леж прошу, дуже раді.

Льоля: Лише дві неділі? Довше не можна?

Старшина: Може.. не знаю...

Корніцька: Але ми забули похастувати свого гостя. Вибачте пане! Я піду наставити самовар; зараз буде чай. Параско! *(виходить.)*

Старшина: Ви дуже боялися Українців, панно Льолю?

Льоля: Так, боялась.

Старшина: Чомуж?

Льоля: Бо казали, що ви всіх убиваєте, мордуєте, мучите.

Старшина: Алеж ні! Противно! Ми бажаємо заключити з польськими жінщинами найтіснішу федерацію! Ми їх мучимо, так, але мука та досить приємна. Ну, кажіть, ви боїтесь мене, чи ні?

Льоля: Я... я... ні...

Старшина: А чомуж ви так нахмарили своє чоло, свої прекрасні очі? Вам не до лиця понурій вираз очей, виглядаєте, як дитина, котру в животику болить.

Льоля: Нічо мене не болить, я завше така.

Старшина: Це неправда! Ваші очі говорять, що ви саме життя, рух, символ веселости. Ви з другими десь до гори ногами ходите, а зі мною мовчите. Ви дуже не любите Українців?

Льоля: Я.. я.. ну.. ні...

Старшина: А чомуж хмуритесь?

Льоля: Бо... бо мене вчила в гімназії учителька, що говорити з ворогом, це... це національна зрада... так, зрада.

Старшина: Ех, дурні шовіністичні гуски ті учительки. А я вам кажу, що життя не слухає приказів учительок патріоток. Народи можуть ще десять літ боротись, а молодіж буде любитись. Польки з Українцями і на відворот, а якже! Любов виспа патріотичних параграфів, вона не повинується приказам дипломатів. Usta Ляшки так само солодкі, як уста Українки, а якже!

Льоля: Ах... що ви... ви...

Старшина: Та бігме правду кажу! Я цілував вже Жидівок, Ляшок, Італійок, Мадярок — і всі однаково смакують! Над Пявою ми били

Італійців, а їхніх жінок цілували. В Карпатах били Москалі нас, а наших жінок цілували; ну, тепер ми боремося з Поляками, а Польок — будемо цілувати.

Льоля: Овва! Не знати, чи котра Полька скоче.

Старшина: Скоче, скоче. Кожна дівка хоче, лиш треба уміти дібратись до її серця, а від серця дальше...

Льоля: Алеж, пане!...

Старшина: Ну, вибачте, але ми військові, ми люде прості, ми просто з моста!

ЯВА VI.

Корніцька: Ах, як я змучилась біля самовару; зараз чай буде. Подумайте: Моя служниця, як побачила Українців, то прямо трохи з ума не зійшла. От, глянь, Льолю, до вікна. Параска ходить по вулиці попід боки з якимсь вояком.

Старшина: *(глядить у вікно)* Та це мій чура! Ге, ге! молодець!

Корніцька: Може тобі, Льолю, скучно, або може не хочеш бути в кімнаті з паном старшиною, то іди до кухні, а я буду тут сама.

Льоля: Ні, ні, мамо. Ідїть ви до кухні. Я... буду тут...

Корніцька: Ах, Льолю, яка ти непослушна! Я прошу тебе: іди до кухні!

Льоля: Алеж я не вмю варити.

Корніцька: Іди учитися, навчишся!

Льоля: Ая... мені буде там скучно!

(Виходить.)

Корніцька: Що це з вас за чародій? Перед годиною боялась вас, ненавиділа, а тепер і з хати не хоче вийти!

Старшина: Та який там чародій?

Корніцька: Вона, моя Льоля, дуже боязка, ніжна, боїться всего; вона ще диття. Я не знаю, що ви з нею могли говорити... з дитиною?

Старшина: Я... я нічо не говорив... От так собі... про гімназію, погоду...

Корніцька: Певно, певно, для розмови вам потрібно вже людини зрілої, з досвідом життявим... Мій небіжчик муж — царство йому небесне...

Старшина: Що? Ви вдовиця? Ах, як мені вас жалко! Давно?

Корніцька: (з плачем) Ой, недавно... минув рік в зимі, як я нещасна повдовіла.

Старшина: Бідні ви, нещасні! (гладить її руку) Ой, добродійко, вам так до лица з тим смутком! Ах, ви прекрасні!

Корніцька: Ах, ви жартуєте! Мені не до жартів! Подумайте! Маю трийцять два роки і вже вдова. Нешасва, самотна, як сирітка.

Старшина: Ах, плачте, плачте ще, вам так прекрасно, — ви повинні все плакати, — плачте ще!

Корніцька: Ах, я вже виплакала свої очі.

Старшина: То нічо... плачте ще.. бігме, ви... ви як Мадонна... плачте!

Корніцька: Вже... вже більше не можу!

Старшина: Не можете? А впрочім пощо плакати? Не журіться! Один умер, буде другий; у нас багато гарних хлопців! А може ви не любите Українців?

Корніцька: Ах, що ви? Мій муж був Українець. А я люблю всіх людей, до політики не мішаюсь.

Старшина: Ну і гаразд! (ходить по кімнаті) Лиш не турбуйтеся, шкода молодих літ; ви повинні користати з життя!

Корніцька: Ах, пішло моє життя, моє щастя, як лист за водою. Старість іде, нікому я непотрібна.

Старшина: Та що це ви Лазаря співаєте? Ах, але ви... ви... ну... ви прекрасні... ви ще мусите бути щасливі... Бідні ви! Ви рішучо повинні вийти заміж і то за військового!

Корніцька: Ах, шкода слів! Військові, це зрадливий народ! Полюбить день і покине.

Старшина: Але що ви! Ви не розумієте психіки вояка, причин його зрадливості; не розумієте психології, так сказати, військової любові. Кожен з нас думає так: Може я завтра згину, то нехай живу хоч з розмахом сьогодні. Лови момент! От, наша заповідь! Але війна вже кінчиться і ми, втомлені війною, думаємо про сімейне гніздо, про сталість.

Корніцька: Де вже мені старій вдові до військових!

Старшина: Ах, Боже! Яка різниця між вдовою а панною? Бігме, дуже мала різниця, дуже мала! Мені вас жалко! Я розумію, як це прикро зневіритись, не бачити перед собою чогось ясного, гарного. Так, жиється тільки раз!

Корніцька: Ах, раз...

Старшина: І молодість не поверне другий раз; проміне і не вернеться!

Корніцька: Не вернеться!

Старшина: Ви... ви повинні ловити момент; мені вас так жалко! *(цілує руку)*.

Корніцька: *(вириває руку)* Ах, що ви?

Старшина: Нічо... я так із співчуття... з жалю...

Корніцька: Лише з жалю! Я не хочу жалю! мене понижує співчуття! я... я...

Старшина: Ні, ні! Я з любови. Ах, пані, я люблю вас! *(цілує її в уста)*.

Корніцька: *(не опираючись)* Ах, що ви... що ви зі мною... Я не можу вам опертися! Я люблю вас! Ви... ви... чорт... Ах, хтось іде! *(Голос Льолі: Мамо!)*

Корніцька: Ах, я мушу йти!

Старшина: Алеж я хочу з вами поговорити!

Корніцька: Будьте вечером о семій годині в саді, біля криниці.

Старшина: Сема година? Буду!

Корніцька: І я... я буду... мій... мій...
(Цілує його і відходить.)

Старшина: *(сам)* Ага! вона буде моя... Але що з молодого? що з дочкою? І цеї жаль, і тої шкода. Нічо! Можна і обі нараз. Чудесно! Мати і дочка! Мій клич: Лови момент!

ЯВА VII.

(Входить Льоля.)

Льоля: Ах, як я зігрілася в кухні!

Старшина: Виглядаєте, як рожа, як півонія!

Льоля: Ах, ви жартуєте! Вибачте, що я вас турбую, але у нас лиш один цей покоїк, а в кухні я не можу сидіти.

Старшина: Нічо. Можете тут сидіти цілий день, цілу ніч! А вже не боїтесь мене?

Льоля: Так, я вже не так боюся.

(Чути спів.)

Старшина: Чуєте, як гарно співають мої козаки?

Льоля: Так, дуже гарно! Навіть наші так не співали, дивно!

Старшина: Ваші знають лише „husia-siusia“ і про Маньку Прищ.

Льоля: А ви... ви вмієте співати?

10
Старшина: Так, я співаю.

Льоля: Ану, заспівайте щонебудь!

Старшина: Добре! (*співає: „Іхав стрілець“.*)

Льоля: Ах, як гарно! Мені так жаль того стрільця, що ішов на війноньку! Ах, пощо люде убивають себе? Які люде недобрі!

Старшина: Так.. Ні, люде не є злі; вони дурні!

Льоля: Заспівайте ще. У вас такий ніжний голос, у вас так дивно смутні очі, як ви співаєте. Скажіть... у вас є дівчина? Ви покинули кого?

Старшина: Я? Ні! Бігме, що ні! Я сам один на світі, як палець.

Льоля: І я також самотна. Як билина в полі! Мені так сумно!

Старшина: Що? Ви самотні? Така гарна, чудна, молода, і самотна? Ви повинні залюбитися!

Льоля: Та в кім? Ви прогвали наших хлопців.

Старшина: Що ваших? Ми також ваші! Любов є інтернаціональна, як соціалізм, як холера, як чума.

Льоля: Ех, чого будемо тут сидіти? Ходімо в сад!

Старшина: Ходім! (*виходять.*)

ЯВА VIII.

(*Іван вносить валізу. За ним Параска.*)

Іван: Де положити? Га? Де?

Параска: Тут, тут! Ах, бідний! як ви втомилися! Як мені жалко!

Іван: Да! Да! При воську не то, що в цивілю! От, нині я сорок верств пройшов, в бою був, а цивіль що? Ех, а ті дівки не повинні на цивіля і глянути, бо як хто не в силі воювати, то не в силі і тото... любить! Ая! Бо хто не є тавгіх до воська, то не є тавгіх і до дівки.

Параска: Ех, я так не люблю цивілів.

Іван: *(сідає на фотель)* А, нарешті спочину. Сядь собі коло мене, Парасю!

Параска: Ай, та перший раз вас бачу, тай вже сідати?

Іван: Та що? Ми вояки мусимо всьо скоро робити. Ми не можемо більше сидіти з дівкою як раз. Раз посидів, раз поцілував, раз виспався і далі ходом руш! Що село, то дівчина. От, сідай, не показуй комедії. Я знаю, що ти любиш хлопців!
(Параня сідає.)

Іван: А ти тішишся, що ми нагнали ворога?

Параска: Ой, я так рада, мало із шкіри не вискочу.

Іван: Ну, то поцілуй мене! Всі дівки повинні нині цілувати всіх Українців. Псякров-баби сидять дома, а ми воюємо; то най хоч цілують за дурно всіх! Давай писка! *(цілуються.)*

ЯВА ІХ.

(Старшина і Льоля входять неспостережено.)

Старшина: А ти тут, Іване? Нічо! Славний з тебе хлопець! Але як ти смів в моїй кімнаті цілуватись?!

Іван: Я мельдую послушно, що тепер свобода... українська фєстпубліка... то всьо можна, всі рівні...

Старшина: Ну, ну, іди, ти більшовику!

Іван: Ая, я був в більшовиків; там всі офіцери і козаки разом...

(Виходить з Параскою.)

Старшина: Ну, і гарно у вас в саду, гарно! Це прямо місце для залюблених. Як гарно булоб іти вечером з гарною дівчиною по саду, співати, цілувати... Скажіть, ви вже любили кого? Цілували кого в тому саді?

Льоля: Я.. я ні.. Мамця казала, що я за молода для любови. Я маю вже 15 років. А Зося з „Пана Тадеуша“ мала також 15 років.

Старшина: Так. Але тут нема Тадеуша. Впрочім це цікавіше полюбити ворога, ніж свого; більше романтично, поетично.. Ви знаєте „Тараса Бульбу“, як там Ляшка полюбила козака?

Льоля: Ах, знаю; це цікаво: любити ворога. Любити і ненавидіти.. Ах, як це гарно, так як в повісти.. Я би собі записала в дневнику.. Як би ви.. Ах, ні.. що.. що це я?.. Ах, не дивіться на мене тими очима!

Старшина: Чому? *(бере її за руку)* Може у мене погані очі?

Льоля: Ні, вони гарні, як море.. У наших немає таких гарних очей.

Старшина: І ваші не уміють так любити, як наші! А наші цілують так горячо.. так палко!

(Цілує.)

ЯВА X.

Корніцька: *(в дверях)* Льолю! Що ти? Тиж так ненавиділа Українців? У тобі шляхоцька кров?

Льоля: Ах, мамо, я невинна! Він каже, що любов є інтернаціональна, так як чума, як холера.

Корніцька: Ну, я дочці не дивуюсь. Але ви, пане старшино.. як так можна?

Старшина: Так, так! Я дійсно попав в погану колізію! Не знаю, як вибристи з того. Це гірше, ніж в більшовицькому і польському огні.

(Гарматний стріл.)

Всі: Що це?

Старшина: Стріляють! Знова бій!

10
ЯВА ІХ.

(Вбігає Іван, за ним Параска.)

Іван: Пане старшина! Ворог наступає! Паясотник дав приказ іти до протинаступу. Вже трублять „збірку“.

(Чути трубку і стріли.)

Старшина: От — конфлікт розв'язаний! Життя розв'язує все. Іване! Пакуй мої річі! Давай шаблюку, револьвер! (одягається, чути стріли) Пращайте! Треба все прощати тим, що ідуть у бій. Яж казав щиро: Нам воякам не вільно довго любити. Пращайте!

(Виходить. Стріли втихають. Чути трубку і пісню: „Ой видно село“.)

Корніцька: Пішов... Ось така воєнна любов!

Льоля: (гляди́ть до вікна) Так, так! Воєнна любов!

Параска: Так, так! Воєнна любов!

(Спів не втихає.)

Завіса.

Українська
державна
бібліотека

155

Укр. університет

АН. УРСР

РА 155

1986

Видавництво „Русалка“

під зарядом Гр. Гануляка, Львів, Куркова 10.

має на складі:

I. Театральна Бібліотека „Русалки“.

- | | |
|--|-------|
| 1. Хоч раз його правда, шутка на 1 дію | 20 М. |
| 2. Не повелося | 20 „ |
| 3. Перший голова ревкому. | 20 „ |
| 4. Після раvtу | 20 „ |
| 5. Воєнна любов | 25 „ |

II. „Діточий театр“.

- | | |
|---|------|
| 1. Дядько Тарас, пєса на 1 дію з життя Шевченка | 15 „ |
| 2. Прогулька, сцен. образок на 1 дію | 15 „ |

Приготовляється до друку:

- | |
|------------------------|
| 4. Гостина св. Николая |
| 5. Вифлевмський вертеп |

III. Селянська Бібліотека.

- | | |
|---|------|
| 1. З під рідної стріхи, вірші С. Калинця | 15 „ |
| 2. Ворожит-чародій, книжка для забави | 25 „ |
| 3. Народній флірт, весела товариська забава | 25 „ |
| 4. Торбина сміху, людям на втіху | 10 „ |

Приготовляється до друку:

- | |
|--------------------------------------|
| 5. Господарський Калєндар на 1922 р. |
|--------------------------------------|

IV. Ріжні видання:

- | | |
|--|------|
| 1. Воскрєсення, опов. К. Мая | 40 „ |
| 2. Проклятий | 20 „ |
| 3. Аматорський Театр | |
| 4. Шукаю людини, нариси з війни. | |



рл 155

Олесь Бабій.

Воєнна любов